

Materiały do mikoflory Tatrzańskiego Parku Narodowego

Materials to the mycoflora of the Tatra National Park

WANDA RUDNICKA-JEZIERSKA

Tatrzański Park Narodowy nie doczekał się jeszcze obszerniejszych opracowań flory grzybów wyższych. Opublikowane dotychczas dane są albo fragmentaryczne, albo bardzo stare. Dlatego pragnę udostępnić opracowane przez siebie materiały z tego terenu zgromadzone w Zielniku Zakładu Systematyki i Geografii Roślin Uniwersytetu Warszawskiego.

Wymienione tutaj grzyby, w liczbie 98 gatunków, zebrane zostały w latach 1946—63 przez pięć osób: A. Skirgiełło (ASk) — 58 gatunków z 72 stanowisk, W. Rudnicką-Jezierską (WRJ) — 31 gatunków z 37 stanowisk, H. Szymborską (HSz) — 9 gatunków z 9 stanowisk, O. Lityńską (OL) — 2 gatunki z 2 stanowisk, oraz J. Mickiewicz (JM) — 1 gatunek z 1 stanowiska.

Wszystkie pochodzą z okolic Zakopanego, głównie z dolin położonych na wysokości od 1000—1460 m n.p.m., częściowo zaś z regla dolnego, a także z regla górnego (Dolina Kościeliska, Dol. Małej Łąki, Dol. Suchej Wody, Jaszczurówka, Cyrhla, Kuźnice, Gubałówka, Hala Ornak, Hala Smytnia, Hala Tomanowa, Kalatówki, Dol. Lejowa, przełęcz Iwaniacka, Dol. Olczyńska. Przypadkowo zebrane zostały grzyby z Doliny Chochołowskiej, Dol. Białki, Dol. Rybiego Potoku, Głodówki oraz okolic Morskiego Oka).

Miejscem zbiorów najczęściej były lasy świerkowe lub jodłowo-świerkowe, w dolnym reglu lasy mieszane z przewagą buka. Lasy świerkowe okazały się najbogatsze w mikoflorę, większość zbiorów pochodzi z regla dolnego, gdzie panującym drzewem jest świerk. Najczęstszymi gatunkami związanymi z *Picea excelsa* okazały się: *Neurophyllum clavatum*, *Suillus Grevillei*, *Gloeophyllum sepiarium*, *Ramaria stricta*, *Marasmius perforans*, *Calocera viscosa* pospolita w reglu dolnym i górnym, *Mycena vulgaris*, *Dermocybe phoenicea*, *Myxaciium collinitum*, *Phlegmacium traganum*, *Russula fragilis*, a z gatunków podziemnych występujący w zasięgu korzeni świerków: *Ela-phomyces asperulus*.

Bardzo charakterystycznymi gatunkami dla górskich rejonów Europy są *Phlogiotis helvelloides* i *Lactarius lignyotus* (Nespiak 1962).

Dla regla dolnego najbardziej typowe są: *Dasyscypha calyciformis* i *Patella scutellata*. Grupa obłóczniaków (*Hymenomycetes*) miała więcej przedstawicieli: *Aleurodiscus amorphus* występujący na korze buka, *Clavariadelphus junceus* zebrany ze ściółki leśnej, *Cantharellus tubiformis*, *Gomphidius roseus*, *Hygrophorus eburneus*, *Tricholoma columbetta* występująca w zasięgu buków. Z gatunków efemerycznych zebrano: *Mycena capillaripes*, *M. fibula*, *M. vitilis*.

Na miejscach odsłoniętych na łąkach, przy drogach i w miejscach porośniętych trawą dość obficie owocowały gatunki z rodziny *Hygrophoraceae*; *Hygrophorus eburneus*, *H. hypothejus*, *Camarophyllus pratensis*, *C. subradiatus* oraz *Hygrocybe conica* bardzo częsty na wilgotnych łąkach niżowych.

Bardzo często, w sąsiedztwie grzybów łąkowych, występowały grzyby koprofilne, głównie *Psilocybe coprophila* na nawozie końskim, *Stropharia semiglobata*, *St. aeruginosa* w miejscach bogato nawożonych oraz *Panaeolus campanulatus*, *Anellaria semiovata* i *Coprinus atramentarius*.

Rząd *Gasteromycetes* miał bardzo mało swoich przedstawicieli: w latach 1946—63 znaleziono tylko cztery gatunki: *Lycoperdon perlatum* var. *perlatum*, *L. umbrinum*, *Bovista nigrescens* i *Geaster quadrifidum*.

Do gatunków rzadziej spotykanych w górskich partiach należą *Onygena equina*, *Morchella conica*, *Clavariadelphus pistillaris*, *Pezizella panuoides*, *Catathelasma imperiale*, *Geastrum quadrifidum* oraz gatunki z rodzaju *Inocybe*.

Serdecznie dziękuję prof. dr A. Skirgiełło oraz wszystkim pozostałym osobom za przekazanie mi do opracowania swoich zbiorów z okolic Zakopanego.

WYKAZ ZEBRANYCH GATUNKÓW

ASCOMYCETES

Onygenaceae

Onygena equina (Willdenow) Persoon ex Fries.

Na racicy owczej, Dolina Kościeliska, IX.59, OL.

Elaphomycetaceae

Elaphomyces asperulus Vitt.

Owocniki zbierane wielokrotnie pod świerkami na głębokości

2—7 cm: nad Morskim Okiem, VI.56, ASk; Chabówka, VI.58, WRJ; Jaszczurówka, VIII.58, ASk.

Helotiaceae

Dasyscypha calyciformis (Willd. ex Fr.) Rehm

Dość licznie na opadłych gałązkach jodłowych i świerkowych, Jaszczurówka, VI.58, WRJ.

Patella scutellata (L. ex Fr.) Morgan

Na butwiejących szczątkach organicznych i na ziemi, Cyrhla, VII.59, ASk.

Pezizaceae

Peziza badia Pers. ex Mérat

Na ziemi, Dolina Kościeliska, VIII.58, ASk.

Acetabula vulgaris Fuck.

Kilka owocników na ziemi, Cyrhla, VII.54, ASk.

Morchellaceae

Morchella conica Pers.

Dwa owocniki, Dolina Małej Łąki, VI.59, OL.

BASIDIOMYCETES

Dacryomycetaceae

Calocera viscosa Fr. ex Pers.

Wielokrotnie w lasach jodłowo-świerkowych. Dolina Kościeliska, IX.46 i VIII.58, ASk; Jaszczurówka, VIII.58, ASk; Głodówka, VIII.59 i Gubałówka, IX.63, HSz.

Tremellaceae

Pseudohydnum gelatinosum (Fr.) Karst.

Na spróchniałym świerku, w miejscu dość wilgotnym. Jaszczurówka, VI.58, WRJ.

Phlogiotis helvelloides (Fr.) Mart.

Na ziemi, Dolina Kościeliska, IX.46, VIII.58 oraz Dolina Małej Łąki, VIII.58, ASk.

Corticaceae

Aleurodiscus amorphus (Pers.) Rabenh.

[= *Corticium amorphum* Pers.]

Na korze buka, Dolina Małej Łąki, IX.46, ASk.

Clavariaceae

Clavulina rugosa (Fr.) Schroeter

Na ziemi, Hala Ornak, IX.63, HSz.

Clavariadelphus junceus (Fr.) Corner

Na opadłych liściach, Gubałówka, IX.63, HSz.

Clavariadelphus pistillaris (Fr.) Donk

Na ziemi, Hala Ornak, IX.63, HSz.

Ramaria stricta (Fr.) Quél.

Na ziemi przy zmurszałych, powalonych kłodach świerkowych,
Dolina Kościeliska, VIII.62, WRJ.

Polyporaceae

Daedalea quercina (L.) Fr.

Na pniaku, Staw Smreczyński, VI.56, ASk.

Gloeophyllum sepiarium (Wulf. ex Fr.) Karst.

Zbierany wielokrotnie z pniaków świerkowych, Dolina Kościeliska, IX.46, ASk; Jaszczurówka i Cyrhla, VI.58, WRJ; Staw Smreczyński, VI.63, ASk.

Boletaceae

Suillus Grevillei (Klotzsch) Sing.

W lesie świerkowym na ziemi, Dolina Małej Łąki, IX.46, ASk.

Suillus piperatus (Bull. ex Fr.) Kuntze

Na ziemi w lesie świerkowym, Dolina Kościeliska, VIII.58, ASk.

Leccinum scabrum (Bull. ex Fr.) S. F. Gray.

Na ziemi, Dolina Kościeliska, IX.46, ASk.

Boletus calopus Fr.

Głodówka, IX.63, HSz.

Boletus edulis Bull. ex Fr.

Młody okaz, Dolina Kościeliska, IX.46, ASk.

Boletus erythropus (Fr. ex Fr.) Pers.

Cyrhla koło Doliny Suchej Wody, VI.60, JM; Kuźnice, IX.63, HSz.

Cantharellaceae

Cantharellus cibarius Fr.

Częsty, Dolina Małej Łąki, IX.46, ASk.

Cantharellus tubaeformis (Bull.) Fr.

Las jodłowo-swierkowy, Jaszczurówka, VIII.58, ASk.

Neurophyllum clavatum (Pers.) Pat.

[= *Cantharellus clavatus* (Pers.) Fr.]

Las świerkowy, Jaszczurówka, VIII.58, ASk.

Parillaceae

Parillus panuoides Fr.

Na zwalonym pniaku drzewa iglastego, Hala Gąsienicowa, IX.46, ASk.

Gomphidiaceae

Gomphidius roseus (Fr.) Quél.

Las jodłowo-świerkowy, Jaszczurówka i Staw Smreczyński, VIII.58, ASk.

Hygrophoraceae

Hygrophorus eburneus (Bull.) Fr.

W mchu, las jodłowo-świerkowy, Jaszczurówka, VIII.58, ASk.

Hygrophorus hypothejus Fr.

Dolina Kościeliska, IX.46, ASk.

Camarophyllus pratensis (Pers. ex Fr.) Karst.

Jaszczurówka, VIII.58, ASk.

Camarophyllus subradiatus (Schum.) Fr.

Cyrhla, VIII.58, ASk.

Hygrocybe conica (Scop. ex Fr.) Karst.

W trawie, Głodówka, IX.63, HSz.

Tricholomataceae

Laccaria laccata (Scop. ex Fr.) Bk. & Br.

W mchu, Gubałówka, IX.46, ASk; Dolina Kościeliska, VI.58, WRJ.

Omphalina sphagnicola Berk.

Wśród torfowców, Hala Tomanowa, IX.49, ASk.

Armillariella mellea (Vahl. in Fl. Dan. ex Fr.) Karst.

Na świerku, Głodówka, IX.63, HSz.

Tricholoma columbetta (Fr.) Quél.

Pod bukami, Dolina Olczyska, IX.59, WRJ.

Tricholoma saponaceum (Fr.) Quél.

Kalatówki, IX.59, WRJ.

Catathelasma imperiale (Fr.) Sing.

Dość licznie, Dolina Chochołowska, IX.63, HSz.

Pleurotus ostreatus (Jacq. ex Fr.) Quél.

Na świerku, Dolina Lejowa, IX.59, WRJ.

Flammulina velutipes (Curt. ex Fr.) Sing.

[= *Collybia velutipes* (Fr.) Quél.]

Dużą kępą na pniaku, Dolina Lejowa, IX.59, WRJ.

Marasmius androsaceus (L. ex Fr.) Fr.

Wielokrotnie na opadłych igłach i gałązkach, Dolina Lejowa,

Cyrhla, Jaszczurówka, Dolina Kościeliska, IX.59, WRJ.

Marasmius oreades (Bolt. ex Fr.) Fr.

Licznie w trawie, Hala Ornak i przy drodze, Dolina Olczyńska, IX.59, WRJ.

Marasmius scorodoni (Fr.) Fr.

W trawie przy drodze do Małego Kopieńca, IX.59, WRJ.

Marasmius perforans (Hofm. ex Fr.) Sing.

Wielokrotnie na igłach świerkowych wśród mchów, Cyrhla i Kuźnice, VI.58, WRJ; również na igłach, Kiry i Staw Smreczyński, VI.56, ASK.

Xeromphalina campanella (Batsch. ex Fr.) R. Mre.

Na zmurszałych pniakach i gałązkach, Hala Ornak, Hala Smytnia, Staw Smreczyński, VI.56, ASK.

Mycena alcalina (Fr.) Quél.

Przy drodze na przełęcz Iwaniacką, Hala Ornak i Staw Smreczyński, VI.56, ASK.

Mycena capillaripes Peck.

[= *M. plicosa* var. *marginata* Lge.]

W mchu, Hala Ornak, VI.56, ASK.

Mycena fibula (Bull. ex Fr.) Sing.

W mchu, Jaszczurówka, VI.58, WRJ.

Mycena haematopoda (Pers. ex Fr.) Quél.

Na zmurszałym drewnie i na gałązkach, Jaszczurówka, VI.58, WRJ.

Mycena vitilis (Fr.) Quél.

Staw Smreczyński, VI.56, ASK.

Mycena vulgaris (Pers. ex Fr.) Quél.

Wśród opadłych igieł świerkowych, Jaszczurówka, VI.58, WRJ.

Rhodophyllaceae

Rhodophyllus hirtipes (Schum. ex Fr.) Lge.

W trawie, Hala Gąsienicowa i Hala Smytnia, VIII.58, ASK.

Amanitaceae

Pluteus cervinus (Schaeff. ex Secr.) Fr.

Przy drzewie koło Stawu Smreczyńskiego, VI.58, ASK.

- Amanita citrina* (Schaeff.) S. F. Gray
Przy drodze do Małego Kopieńca, VIII.62, WRJ.
- Amanita muscaria* (L. ex Fr.) Hooker.
W mchu, Jaszczurówka, VIII.62, WRJ.
- Amanita patherina* (DC. ex Fr.) Secr.
W kępie świerków, Dolina Małej Łąki, IX.46, ASK.
- Amanita vaginata* (Bull. ex Fr.) Quél.
Dość częsta na ziemi, Gubałówka, IX.46 i Cyrhla, VI.54, ASK.
- Lepiota clypeolaria* (Bull. ex Fr.) Quél.
Las jodłowo-świerkowy, Jaszczurówka, VIII.58, ASK.
- Agaricus silvicola* Fr. ex Vitt.
Raz jeden, Staw Smreczyński, VIII.58, ASK.
- Cystoderma amiantinum* (Scop. ex Fr.) Fay.
Pomiędzy mchami przy drodze na Kopieniec, VIII.58, ASK.

Crepidotaceae

- Crepidotus mollis* (Bull. ex Fr.) Quél.
Na opadłych gałązkach, Kuźnice, VI.58, WRJ.

Cortinariaceae

- Hebeloma saccharioleus* Quél.
Na północnym stoku Nosala w drodze do Cyrhli, VI.58, WRJ.
- Inocybe calamistrata* (Fr.) Gill.
W mchu, Jaszczurówka, VIII.58, ASK.
- Inocybe napipes* Lange
Dolina Kościeliska, IX.46, ASK.
- Dermocybe phoenicea* Bull. ex Fr.
Las świerkowy, Dolina Kościeliska, IX.46 i Jaszczurówka, VIII.58, ASK.
- Hydrocybe erythrina* (Fr.) Ricken
Jeden młody okaz wśród igliwia, Jaszczurówka, VI.58, WRJ.
- Inocybe saniosa* (Fr.) Wünsche
Na północnym stoku Nosala koło Jaszczurówki, VI.58, WRJ.
- Myxaciium collinitum* (Fr.) Wünsche
Pod świerkami, Dolina Małej Łąki, IX.46, ASK.
- Phlegmacium anomalus* Fr.
Kuźnice w drodze na Kasprowy Wierch, VI.58, WRJ.
- Phlegmacium traganum* Fr.
Pod świerkami, Dolina Kościeliska, IX.46, ASK.

Bolbitiaceae

Conocybe tenera (Schff. ex Fr.) Kühn.

Dolina Małej Łąki, VI.56, ASk.

Pholiotina togularis (Bull. ex Fr.) Fay.

Jaworzynka koło Miętusiej, VI.56, ASk.

Strophariaceae

Pholiota squarrosa (Pers. ex Fr.) Quéf.

Na przydrożnej wierzbie, Dolina Kościeliska, VIII.62, WRJ.

Naematoloma fasciculare (Huds. ex Fr.) Karst.

Na pniakach drzew iglastych, Dolina Olczyńska, VIII.62, WRJ.

Stropharia aeruginosa (Curt. ex Fr.) Quéf.

W trawie, Głodówka, IX.63, HSz.

Stropharia semiglobata (Batsch. ex Fr.) Quéf.

Hala Smytnia i Hala Ornak, VI.56, ASk.

Psilocybe coprophila (Bull. ex Fr.) Quéf.

Na nawozie końskim, Hala Ornak, VI.56, ASk.

Coprinaceae

Panaeolus campanulatus L. ex Fr.

Hala Smytnia i Dolina Miętusia, VI.56, ASk.

Anellaria semiovata (Sow. ex Fr.) Pears. & Dennis

Dolina Kościeliska, IX.46, ASk.

Coprinus atramentarius (Bull. ex Fr.) Fr.

Na skraju wsi, Dolina Kościeliska, VI.58, WRJ.

Russulaceae

Russula adusta Pers. ex Fr.

Gubałówka, IX.46, ASk.

Russula claroflava Grv.

Dolina Lejowa, IX.59, WRJ.

Russula delicata Fr.

Dolina Małej Łąki, IX.46, ASk.

Russula farinipes Rom. ap. Britz.

Dolina Kościeliska, IX.46, ASk.

Russula fragilis Fr.

Las świerkowy, Gubałówka, IX.46, ASk.

Russula sanguinea Fr.

Hala Gąsienicowa, IX.46, ASk.

- Lactarius deliciosus* (L. ex Fr.) S. F. Gray
Dolina Lejowa, IX.59, WRJ.
- Lactarius glyciosmus* Fr.
Gubałówka, IX. 46, ASk.
- Lactarius lignyotus* Fr.
Jaszczurówka, VIII.58, ASk.
- Lactarius piperatus* Fr. ex Scop.
Las jodłowo-świerkowy, Jaszczurówka, VIII.58, ASk.
- Lactarius subdulcis* (Bull.) Fr.
Dolina Małej Łąki, IX.46, ASk.

Nidulariaceae

- Cyathus striatus* (Huds. ex Pers.) Willd. ex Pers.
Na ziemi i na zmurszałym drewnie, Kuźnice, VI.58, WRJ.

Lycoperdaceae

- Lycoperdon perlatum* Pers. var. *perlatum*
Las świerkowy, Jaszczurówka, IX.46; w mchu koło Cyrhli, VI.58, WRJ.
- Lycoperdon umbrinum* Pers.
Las świerkowy, Dolina Kościeliska, VI.58, WRJ.
- Bovista nigrescens* Pers. var. *nigrescens*
Dolina Kościeliska, IX.46, na polanie Cyrhli, VII.54 i Hala Ornak, VI.56, ASk.

Geastraceae

- Geastrum quadrifidum* Pers. ex Pers.
Dolina Małej Łąki, VIII.58, ASk.

Zakład Systematyki i Geografii Roślin
Uniwersytetu Warszawskiego
Warszawa, Al. Ujazdowskie 4
kierownik Zakładu prof. dr A. Skirgiełło

SUMMARY

Fungi of the class Asco- and Basidiomycetes (98 species) were collected in the vicinity of Zakopane. These species occur in the higher and lower forest zone. To the higher forest zone belong: *Neurophyllum clavatum*, *Ramaria stricta*, *Dermocybe phoenicea*, *Myxaciium collinitum*, *Elaphomyces asperulus*, *Phlogiotis helvelloides* and *Lactarius lignyotus*.

In the lower forest zone fungi occur associated with mixed forest stands: *Dasyscypha calyciformis*, *Patella scutellata*, *Aleurodiscus amorphus* (typical also for the lowland beech), *Clavariadelphus junceus*, *Tricholoma columbetta*, *Hygrophorus eburneus*, *Mycena capitata*, *M. fibula* and *M. vitilis*.

From meadows and deforested sites the author reports several species of the *Hygrophoraceae* family and several coprophilous species.

Among the species found the following are rarely recorded in mountain regions: *Onygena equina*, *Morchella conica*, *Clavariadelphus pistillaris*, *Paxillus panuoides*, *Catathelasma imperiale*, *Geastrum quadrifidum* and species of the *Inocybe* genus.

LITERATURA

- Corner E., 1950, A monograph of *Clavaria* and allied genera, London.
- Dennis R. W. G., 1949, A revision of the british *Hyaloscyphaceae* with notes on related European species, Myc. Papers. 32:1—97, Kew, Surrey.
- Dennis R. W. G., 1960, British cup fungi and their allies, London.
- Kursanow L. i inni, 1954, Griby 3, Moskwa.
- Kühner R. E., Romagnesi H., 1953, Flore analytique des champignons supérieurs, Paris.
- Lange J. E., 1935—1940, Flora Agaricina Danica, I—V, Copenhagen.
- Moser M., 1955, Die Röhrlinge, Blätter- and Bauchpilze, in Gams Kleine Kryptogamenflora, Stuttgart.
- Nespiak A., 1960, Notatki mikologiczne z Tatr, Fragm. Flor. et Geobot. 6 (4):709—724, Kraków.
- Nespiak A., 1962, Grzyby, in Tatrzanski Park Narodowy 117—126, Kraków.
- Pilát A., 1951, Klič k určování našich hub hřibovitých a bedlovitých, Praha.
- Pilát A., 1957, Přehled evropský Auriculariales a Tremellales se zvláštním zřetelem k československým druhům, Sbornik Narodn. Musea v Praze, 13 B (4):115—278, Praha.
- Pilát A., 1958, Přehled hub kyjankovitých — Clavariaceae se zvláštním zřetelem k československým druhům, Sbornik Narodn. Musea v Praze, 14 B (3—4):129—256, Praha.
- Rea C., 1922, British Basidiomycetae, Cambridge.
- Skirgiello A., 1951, Rodzaj *Russula* w Polsce i w krajach przyległych, Planta Polonica 9 (1):1—130, Warszawa.
- Skirgiello A., 1960, Grzyby (Fungi) — Borowikowe (Boletales), Warszawa.
- Velenovský J., 1934, Monographia Discomycetum Bohemiae, Pragae.
- zbiorowo, 1958, *Gasteromycetes*, Flora CSR, Praha.